

Sýndareignir - Rauð flögg

Sýndareignir – rauð flögg

Fræðsluefni þetta tekur til “rauðra flagga” eða vápátta sem gefa til kynna grunsamleg viðskipti með sýndareignir (e. Virtual assets) eða mögulegar tilraunir til að komast hjá uppljóstrun lögreglu um slík viðskipti. Umrædd rauð flögg hafa verið staðfest með rýni á meira en eitt hundrað rannsóknartilvikum síðan 2017 í gegnum alþjóðatengslanet FATF (alþjóðlegur samstarfshópur, Financial Action Task Force), úr útgefnum heimildum og með rannsókn á opinberum heimildum.

Eitt rautt flagg þarf ekki endilega að gefa til kynna refsiverða háttsemi. Hins vegar myndu mörg rauð flögg við tiltekin viðskipti án eðlilegs viðskiptatilgangs vekja grunsemdir. Séu rauð flögg til staðar, ætti það eitt og sér að hvetja til frekara eftirlits, skoðunar og tilkynningar þar sem það á við.

Helstu þýðingar og skýringar:

AEC Anonymity enhanced cryptocurrency	Nafnlaust sýndarfé /eign t.d. EmaratCoin
Blöndunarþjónusta Aðilar sem blanda saman eignum sem hefur verið aflað með lögmætum og ólögmætum hætti.	Wallet tumblers Third party mixers ML mixer
Bréfveski	Paper wallet
Djúpvæfur	Darkweb
Gagnagíslaforrit	Ransomware
OTC viðskipti	Over the counter trading.
Skel-veski	Shell wallets
Stafræn vörslu-veski	Custody wallet
Sýndareignir	Virtual Assets/VAs
Sýndareinkanet	Virtual Private Network (VPN).
Vistfang sýndareigna	Virtual Assets address/VA address
Þjónustuveitandi sýndareigna Í íslenskri löggjöf er talað um þjónustuveitendur sýndarfjár, sjá lög nr. 140/2018 um aðgerðir gegn pen-	Virtual Asset Service Providers/VASPs (skilgreining FATF).

Sýndareignir – rauð flögg

Rauð flögg tengd færslum

Þó svo að viðskipti með sýndareignir séu ekki mikil meðal almennings, hafa þau aukist meðal brotanna. Notkun á sýndareignum í peningabvættistilgangi kom fyrst fram fyrir rúmum áratug en sýndareignir eru sífellt meira notaðar í brotastarfsemi. Þau einkenni sem að neðan greinir sýna að rauð flögg sem venjulega tengjast hefðbundnum greiðsluleiðum geta einnig átt við þegar um viðskipti með sýndareignir er að ræða.

Fjárhæðir og tíðni færslna

- Sýndarviðskipti (t.d. skipti eða millifærslur) í litlu magni, eða í upphæðum eru undir viðmiðunarmörk-um eða tilkynningarviðmiðum, svipað og í viðskiptum með hefðbundna fjármuni.
- Framkvæma margar háar færslur;
 - með stuttu millibili, s.s. innan sólarhrings
 - og ákveðið mynstur einkennir færslurnar, án þess að frekari færslur séu framkvæmdar í langan tíma á eftir (eins og algengt er þegar um gagnagísлаforrit er að ræða)
 - inn á nýstofnaðan eða áður óvirkan reikning.
- Færa sýndareignir strax inn á marga þjónustuveitendur sýndareigna, sérstaklega inn á þá sem eru skráðir eða starfandi í annarri lögsögu þar sem;
 - engin tengsl eru á milli þess hvar viðskiptamaðurinn býr eða stundar viðskipti; eða
 - engin eða ófullnægjandi lög og reglugerðir um peningabvætti og fjármögnun hryðjuverka eru í gildi.
- Leggja inn sýndareign hjá þjónustuveitanda sýndareigna og um leið;
 - taka aftur út sýndareignina, án þess að hafa átt viðskipti með hana, sem er óþarfi og felur í sér kostnað.
 - breyta sýndareigninni í margar minni sýndareignir, sem felur einnig í sér kostnað, án viðskiptalegra forsendna; eða

Sýndareignir – rauð flögg

- taka sýndareignina strax út frá þjónustuveitanda og flytja á eigið stafrænt veski. Þetta gerir þjónustuveitandann að aðila sem blandar saman eignum sem hefur verið aflað með lög-
mætum og ólögmetum hætti.
- Móttaka fjármagns þar sem grunur leikur á að því hafi verið stolið eða svikið út;
- innlögn fjármuna frá vistföngum sýndareigna sem hafa verið tengd við stolið fjármagn eða frá vistföngum sýndareigna sem hafa verið tengd handhöfum stolins fjármagns.

Rauð flögg í tengslum við færslumynstur

Þessi rauðu flögg lýsa því hvernig misnotkun á sýndareignum í peningaþvættistilgangi fer fram í gegnum óreglulegar, óvenjulegar eða sjaldgæfar færslur með sýndareignir.

Færslur nýrra notenda

- Framkvæma stóra færslu í upphafi viðskiptasambands við þjónustuveitanda, þar sem upphæðin er ekki í samræmi við bakgrunn og núverandi stöðu viðskiptamanns.
- Framkvæma stóra færslu í upphafi viðskiptasambands við þjónustuveitanda og fjármagna alla innlögnina á fyrsta degi, og viðskiptamaðurinn byrjar að eiga viðskipti með alla upphæðina eða stóran hluta af henni sama dag eða daginn eftir, eða viðskiptamaðurinn tekur út alla upphæðina daginn eftir. Þar sem flestar sýndareignir hafa takmörk á innlögnum, gæti peningaþvætti einnig verið gert í gegnum OTC viðskipti (e. over the counter trading).
- Nýr notandi á skiptimarkaði reynir að eiga viðskipti með alla sýndareignina eða tekur hana út og reynir að koma eigninni út af skiptimarkaðnum.

Færslur annarra notenda

- Færslur þar sem notaðar eru margar sýndareignir eða margir reikningar, án viðskiptalegs tilgangs.
- Framkvæma fjölda færslna innan tiltekins tíma, t.d. innan dags, viku eða mánaðar, inn á sama sýndareigna reikninginn;
 - af fleiri en einum aðila
 - frá sömu IP tölu af fleiri en einum aðila; eða
 - í háum færslum

Sýndareignir – rauð flögg

- Innlagnir frá mörgum ótengdum veskjum í tiltölulega lágum upphæðum (sem mynda safn fjármuna) sem síðar eru færðar inn á annað veski eða er skipt að fullu í gjaldmiðla. Slíkar færslur, frá mörgum tengdum reikningum, gætu upphaflega notað sýndareignir í stað gjaldmiðla.
- Framkvæma skipti á sýndareignum og gjaldmiðlum sem leiða til mögulegs taps (t.d. þegar virði sýndareigna er sveiflukennt, eða litið er fram hjá óeðlilega hárrí þóknun miðað við viðurkennd viðmið. Þetta á sérstaklega við þegar það er enginn sýnilegur viðskiptalegur tilgangur að baki skiptunum).
- Umbreyta hárrí upphæð gjaldmiðils í sýndareign, eða hárrí upphæð einnar tegund sýndareignar í aðra tegund sýndareignar, án viðskiptalegs tilgangs.

Rauð flögg í tengslum við nafnleynd

Neðangreind rauð flögg varða einkenni og veikleika sem tengjast tækni að baki sýndareignum. Ýmsir tæknilegir eiginleikar auka nafnleynd og gerir löggæsluáðilum erfitt fyrir við eftirlit og uppljóstrun. Slíkir eiginleikar eru því eftirsóttur kostur fyrir brotamenn sem leitast við að dylja eða geyma fjármuni sína. Þó ber að hafa í huga að það eitt að umræddir eiginleikar séu til staðar þýðir ekki endilega að viðskipti séu ólögsmæt. Þannig getur verið eðlilegt að tryggja sýndareignir t.d. með notkun á tilteknum vélbúnaði eða pappírsveski gegn þjófnaði. Það verður því ávallt að skoða tæknilega eiginleika í samhengi við önnur atriði er varða viðskiptamanninn og viðskiptasambandið, eða við eðlilega skýringu að baki viðskiptunum.

- Viðskiptamaður framkvæmir færslur sem innihalda fleiri en eina tegund af sýndareign, þrátt fyrir kostnað. Þetta á sérstaklega við um þær sýndareignir sem um ríkir algjör nafnleynd, s.s. AEC (e. *Anonymity-enhanced cryptocurrency*) eða aðrar sýndareignir sem eru nafnlausar og dulkóðaðar.
- Færsla á sýndareign sem hefur verið á opinberum skiptimarkaði, eins og Bitcoin, yfir á miðstýrðan skiptimarkað og svo þaðan skipt yfir í AEC eða aðrar sýndareignir sem eru nafnlausar og dulkóðaðar.

Sýndareignir – rauð flögg

- Viðskiptamenn sem starfa sem þjónustuveitendur sýndareigna án skráningar eða leyfis á P2P (peer-to-peer) skiptisíðum. Þetta á sérstaklega við þegar þeir eru með gríðarlegan fjölda færslna sýndareigna fyrir hönd viðskiptamanna sinna, og taka mun hærrí þóknun fyrir en það sem almennt tíðkast. Einnig er það rautt flagg að notast við bankareikninga til að auðvelda þessar millifærslur.
- Óeðlileg hegðun í tengslum við færslur (hvað varðar fjárhæðir og umfang) sýndareigna sem enda sem reiðufé við skipti á P2P skiptimörkuðum og án eðlilegs viðskiptatilgangs.
- Sýndareignir eru færðar til og frá veskjum sem sýna fyrri hegðunarmynstur tengdum notkun þjónustuveitenda með sýndareignir, sem starfrækja blöndunarþjónustu eða P2P markaði.
- Færslur sem nýta sér blöndunarþjónustu og sýna þar með ásetning til að fela flæði ólögmeðs fjármagns á milli þekktra veskja og markaða á djúpvefnum.
- Innlagnir/úttektir af vistfangi eða veski sýndareigna með beinum eða óbeinum veftenglum til þekktra grunsamlegra aðila þ.á.m. skiptimarkaða á djúpvefnum, blöndunarþjónustu, vafasamra vefsíðna fyrir áhættuspil, brotastarfsemi (t.d. gagnagíslaforrits) og/eða tilkynningum um þjófnaði.
- Notkun ómiðstýrðs vélbúnaðs eða bréfvaskja til að flytja sýndareignir yfir landamæri.
- Notendur sem skrá sig á skiptimarkað með því að skrá eigið lén í gegnum lénaskráningu sem stöðvar eða stýrir eigendum lénanna.
- Notendur sem skrá sig á skiptimarkað með því að nota IP-tölu sem tengist djúpvefnum eða öðrum sambærilegum hugbúnaði sem heimilaf nafnlaus samskipti, þ.á.m. dulkóðaða tölvupósta og sýndar-einkanet (e. VPN). Færslur á milli samstarfsaðila sem nýta sér ýmsar nafnlausar, dulkóðaðar samskiptaleiðir í staðinn fyrir þjónustuveitendur með sýndareignir.
- Fjöldi nokkuð ótengdra stafrænna veskja er stýrt frá sömu IP-tölnunni (eða MAC-tölnunni), sem mögulega felur í sér notkun skel-veskja skráð á mismunandi notendur til að fela tengsl sín á milli.
- Notkun sýndareigna sem skortir fullnægjandi skjalfesta hönnunarlýsingu, eða sem eru með möguleg tengsl við svikastarfsemi eða annars konar leiðir til að innleiða svikamyllur eins og Ponzi-svik.
- Móttaka eða sending fjármuna til þjónustuveitenda með sýndareignir, sem eru með sýnilega lélega eða enga framkvæmd áreiðanleikakannana á viðskiptamönnum sínum.

Sýndareignir – rauð flögg

- Notkun hraðbanka fyrir sýndareignir;
 - þrátt fyrir hærri þóknun, þ.á.m. þá sem eru oft notaðir af burðardýrum eða fórnarlömbum svika; eða
 - á mjög áhættusömum svæðum þar sem er mikil brotastarfsemi. Notkun í eitt skipti myndi ekki vekja grunsemdir en myndi gera það ef hraðbankinn væri á áhættusömu svæði eða ef hann væri notaður ítrekað fyrir lágar færslur (eða aðrir áhættuþættir eru til staðar).

Rauð flögg vegna sendanda og móttakanda

 Neðangreind rauð flögg eiga við um prófil og óvenjulega hegðun annað hvort sendanda eða móttakanda ólöglegra færslna.

Frávik skoðuð við stofnun reiknings

- Stofna nokkra reikninga undir mismunandi nöfnum til að komast hjá takmörkunum á viðskiptum eða úttektum sem settar eru hjá þjónustuveitendum sýndareigna
- Færsla sem á sér upphaf hjá vafasamri IP tölu, IP tala frá löndum sem beitt eru þvingunaraðgerðum eða IP tölunni hefur áður verið flaggað sem grunsamlegri.
- Reynt er að opna reikning oft hjá sama þjónustuveitanda frá sömu IP tölu.
- Þegar um er að ræða kaupmenn/fyrirtæki sem notendur og Lén-skráningar þeirra eru í annarri lögsögu en þar sem fyrirtækið er stofnað eða eru í lögsögu þar sem eru veikir skráningarferlar fyrir lén.

Frávik skoðuð við áreiðanleikakönnun

- Ókláruð eða ófullnægjandi áreiðanleikakönnun eða viðskiptamaður hafnar beiðnum um upplýsingar fyrir áreiðanleikakönnunina eða beiðnum um uppruna fjármunanna.
- Sendanda/móttakanda skortir þekkingu eða veitir ónákvæmar upplýsingar um færsluna, uppruna fjármunanna eða tengsl við mótaðila.
- Viðskiptamaður hefur lagt fram fölsuð skjöl eða hefur breytt ljósmyndum og/eða skilríkjum sem hluti af áreiðanleikakönnun við upphaf viðskiptasambands.

Sýndareignir – rauð flögg

Prófill viðskiptamanns

- Viðskiptamaður útvegar skilríki eða reikningsupplýsingar (t.d. óhefðbundna IP-tölu eða vefkökur) sem notaðar eru fyrir fleiri reikninga.
- Misræmi kemur upp á milli IP -talna tengdum viðskiptamanninum og þeirra IP-talna þaðan sem færslurnar koma.
- Vistfang sýndareignar í eigu viðskiptamanns kemur fram á opinberum vettvangi tengt brota-starfsemi.
- Viðskiptamaður er þekktur hjá lögreglu samkvæmt opinberum upplýsingum vegna brotaferils.

Peningaburðardýr eða fórnarlömb svika – einkenni

- Sendandi virðist ekki þekkja til tækni tengdri sýndareignum eða lausnum tengdum stafrænum vörslu-veskjum. Slíkir einstaklingar gætu verið peningaburðardýr fengin til að starfa fyrir skipuleggjendur peningaþvættis eða verið fórnarlömb svika sem hafa orðið burðardýr og eru blekkt til að smygla ólöglegum ágóða án vitneskju um uppruna hans.
- Viðskiptamaður sem er töluvert eldri en meðalaldur notenda skiptimarkaða, opnar reikning og framkvæmir mikinn fjölda færslna. Slíkt gefur til kynna mögulegt hlutverk sem peningaburðardýr fyrir sýndareignir eða sem fórnarlamb hagnýtingar fjármuna sökum hás aldurs (misneyting).
- Viðskiptamaður sem er í veikri fjárhagsstöðu, og er oft notaður af fíkniefnasölum til að aðstoða þá við fíkniefnasmygl.
- Viðskiptamaður kaupir fjölda sýndareigna sem er í ósamræmi við núverandi eignastöðu hans eða fjárhagslegan bakgrunn. Slíkt getur bent til peningaþvættis, peningaburðardýrs eða fórnarlamb svika.

Önnur óvanaleg hegðun

- Viðskiptamaður breytir oft persónuupplýsingum sínum, þ.á.m. netföngum, IP-tölum, eða fjárhagsupplýsingum, sem getur þó einnig bent til þess að verið sé að taka yfir reiknings viðskiptamannsins.
- Viðskiptamaður reynir að komast í viðskipti hjá einum eða fleiri þjónustuveitendum sýndareigna frá mörgum IP-tölum innan dagsins.

Sýndareignir – rauð flögg

- Málnotkun í skilaboðagluggum fyrir sýndareignir gefur til kynna færslur sem eru hluti af ólögmætri háttsemi eða kaupum á ólöglegum vörum eins og fíkniefnum eða stolnum kreditkortaupplýsingum.
- Viðskiptamaður framkvæmir færslur ítrekað til hóps einstaklinga með umtalsverðum hagnaði eða tapi. Þetta gæti gefið til kynna mögulega yfirtöku reiknings og tilraunir til að ná fjármunum af reikningum fórnarlamba í gegnum viðskipti eða skipulagt peningabætti með því að flækja fjármagnsflæðið með innviðum þjónustuveitenda sýndareigna.

Rauð flögg tengd uppruna fjármagns og auðs

Misnotkun á sýndareignum tengist oft brotastarfsemi s.s. ólöglegum flutningi fíkniefna, svikum, þjófnaði og fjárkúgunum (þ.á.m. brotum sem eiga sér stað á netinu. Neðangreind rauð flögg eiga við um uppruna fjármagns eða auðs:

- Viðskipti við vistföng sýndareigna eða greiðslukort sem tengjast þekktum svikum, fjárkúgunum, eða gagnagíslatöku, vistföngum sem sæta þvingunum, mörkuðum á djúpnetinu, eða öðrum ólögmætum vefsvæðum.
- Færslur með sýndareignir sem eru upprunar frá eða er beint til veðmálaþjónustu á netinu.
- Notkun eins eða fleiri greiðslukorta sem tengjast sýndareignaveski, til þess að taka út háar fjárhæðir í gjaldmiðli (e. crypto-to-plastic), eða fjármunir sem verja á í sýndareignir stafa frá reiðufjárinnlögnum á greiðslukort.
- Innlagnir á reikning eða vistfang sýndareigna eru talsvert hærri en venjulega frá óþekktum uppruna og er í kjölfarið umbreytt í gjaldmiðil kann að benda til þjófnaðar fjármuna.
- Skortur á gagnsæi eða upplýsingum varðandi uppruna og eigendur fjármuna. Sem dæmi má nefna notkun skelfyrirtækja (e. Shell companies), útboð í tengslum við nýja útgáfu sýndarfjár þar sem persónuupplýsingar fjárfesta kunna að vera óaðgengilegar eða greiðslur sem berast með stafrænum greiðslukerfum í gegnum greiðslukort sem fylgt er eftir með reiðufjárúttekt.
- Fjármunir viðskiptamanns koma beint frá aðilum sem bjóða upp á þjónustu til þess að dylja slóð sýndareigna, svonefnda blöndunarþjónustu.

Sýndareignir – rauð flögg

- Auður viðskiptamanns stafar að mestu leyti frá fjárfestingu í sýndareignum, myntútboðum, sviksamlegum myntútboðum o.s.frv.
- Auður viðskiptamanns stafar að óvenju miklu leyti frá sýndareignum upprunum hjá þjónustuveitendum sýndareigna sem skortir varnir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka.

Rauð flögg tengd landfræðilegri áhættu

Neðangreind rauð flögg sýna fram á hvernig brotamenn, þegar þeir flytja ólögðan ávinning, hafa notfært sér mismunandi stöðu landa á innleiðingu á tilmælum FATF um sýndareignir og þjónustuveitendur sýndareigna. Brotamenn hafa nýtt sér glufur í löggjöf um sýndareignir og þjónustuveitendur sýndareigna á margvíslegan hátt, s.s. með því flytja ólögðan ávinning til þjónustuveitanda sýndareigna sem er skráður eða starfandi í lögsagna umdæmi þar sem lágmarks eða engin lög eða reglur um peningaþvætti eða fjármögnum hryðjuverka gilda um sýndareignir eða þjónustuveitendur sýndareigna.

Þrátt fyrir að fræðslufni þetta innihaldi ekki lista yfir áhættusöm ríki, er engu að síður hægt að líta til eftirfarandi rauðra flagga þegar horft er til landfræðilegrar áhættu. Þessar áhættur tengjast uppruna, áfangastað og þeirri lögsögu sem millifærslan fer í gegnum. Rauðu flöggin eiga jafnframt við um uppruna millifærslunnar og raunverulegan eiganda fjármunanna sem gæti tengst áhættusömu ríki. Þá geta þau einnig átt við um þjóðerni, búsetu eða starfsstöð viðskiptamanns.

- Fjármunir viðskiptamanna koma frá eða eru sendir til þjónustuveitanda sýndareigna sem ekki er skráður í sama ríki og viðskiptamaðurinn eða þjónustuveitandi sýndareigna.
- Viðskiptamaður notar þjónustuveitanda sýndareigna eða erlenda peninga- eða verðmætasendinga þjónustu sem staðsett er í áhættusömu ríki þar sem þekkt er að aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka eru ófullnægjandi gagnvart þjónustuveitendum sýndareigna, þ.m.t. ófullnægjandi ráðstafanir varðandi áreiðanleikakannanir eða til þess að þekkja til viðskiptamanna sinna.

Sýndareignir – rauð flögg

- Viðskiptamaður sendir fjármuni til þjónustuveitanda sýndareigna sem starfar í ríki þar sem engar reglur gilda um starfsemi slíkra aðila, eða hafa ekki innleitt aðgerðir til að draga úr hættu á peningabætti eða fjármögnun hryðjuverka.
- Viðskiptamaður kemur sér upp skrifstofu eða flytur skrifstofu sína til ríkis þar sem engar reglur gilda um starfsemi þjónustuveitanda sýndareigna eða kemur upp skrifstofu í ríki án þess að nokkur skýr viðskiptasjónarmið mæli með slíku.